

İlkokul Birinci Sınıf Türkçe Dersinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Özgür Babayiğit

Öz

Bu araştırmanın amacı ilkökul birinci sınıf Türkçe dersinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin getirilmesidir. İlkokul birinci sınıf Türkçe dersi bireye temel dil becerilerinin kazandırıldığı zorunlu eğitimin ilk aşamasıdır. Bu süreçteki sorunların tespit edilmesi, birinci sınıf Türkçe dersinin daha etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji türündedir. Katılımcıların seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar Yozgat ili Merkez ilçesinde görev yapan ve birinci sınıfı okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların seçiminde ayrıca ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin en az üç defa birinci sınıf okutmuş olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu oluşturmak amacıyla, ilk olarak konu ile ilgili literatür taranmıştır. Literatür taramasının ardından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu, uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü sonrasında, yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ise ilkökul birinci sınıf Türkçe dersinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri sorulmuştur. Veriler 2016 yılı kasım ve aralık aylarında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, 8 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler, öğretmenler odasında, tenefüslerde gerçekleştirilmiştir. Toplamda 92 dakika görüşme yapılmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz kullanılmıştır. Ulaşılan bulgular belirli temalar altında gruplandırılmıştır. Yapılan tematik analiz sonucunda altı adet temaya ulaşılmıştır. Bu temalar şunlardır: 1. tema: öğrenci yaşının düşüklüğü, 2. tema: okulun ve sınıfın fiziksel yetersizliği, 3. tema: veli ilgisizliği, 4. tema: öğrenciden kaynaklanan sorunlar, 5. tema: veli tarafından harfin sesinin değil adının öğretilmesi, 6. tema: öğretmenlerin çözüm önerileri. Araştırma sonucunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Türkçe, sorun, çözüm

Problems Encountered in Primary School Turkish Classroom Lessons and Suggested Solutions

Abstract

The aim of this research is to determine the problems encountered in the first grade Turkish classroom and to suggest solutions for these problems. Primary school is the first stage of compulsory education in which the individual language skills are acquired. It is important to determine the problems in this process in terms of realizing first class Turkish lesson more effectively and efficiently. Research is the phenomenology of qualitative research methods. Appropriate sampling method was used in the selection of participants. Participants are class teachers who work in the central district of Yozgat province and teach first class. Criteria sampling method was also used in the selection of participants. It has been determined that primary school teachers must have completed first grade at least three times. A semi-structured interview form was developed to collect the data. In order to form the semi-structured interview form, the relevant literature was first searched. The semi-structured interview form created after the literature review was presented to the expert. After the expert opinion, the final form was given to the semi-structured interview form. The semi-structured interview form consists of two parts. In the first part, questions were

Sorumlu Yazar : Özgür Babayiğit, Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye, ozgur.babayigit@bozok.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6123-0609

asked to determine the demographic characteristics of classroom teachers. In the second part, the problems encountered in primary school Turkish classroom lessons and the solution proposal was asked. The data were collected during November and December of 2016. Semi-structured interview forms prepared by the researcher were applied to 8 classroom teachers. Negotiations were recorded on the voice recorder. Negotiations were held in the teachers' room, in breaks. I have a total of 92 minutes of interviews. In the analysis of the data, thematic analysis was not useful. Findings are grouped under certain themes. As a result of thematic analysis, six themes have been reached. These themes are: 1st theme: low student age, 2nd theme: physical inadequacy of school and class, 3rd theme: parental indifference, 4th theme: problems arising from the student, 5th theme: teaching the name of the voice, not the parents, 6th theme: teachers' solution recommendation. Suggestions were made as a result of the research.

Key Words: Primary school, Turkish, problem, solution

Giriş

İlkokul zorunlu eğitimin ilk basamağıdır. Zorunlu eğitime başlayan çocuk ise ilk olarak birinci sınıfa kaydolmaktadır. İlkokul birinci sınıf düzeyinin amacı çocuğa okuma, yazma ve matematik becerilerinin temellerinin kazandırılmasıdır. İlkokul birinci sınıfta Türkçe dersi haftada 10 saat olarak işlenmektedir. Her gün iki saat Türkçe dersi işlenmektedir. Türkçe dersi esasında bir dil öğretimi dersidir. Bireye anadilini en iyi ve en doğru şekilde öğretmeye çalışılmaktadır. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin temelleri ilkokul birinci sınıfta, özellikle Türkçe derslerinde kazandırılmaya çalışılmaktadır. Yapılan bu araştırmanın giriş bölümünde öncelikle ilkokul birinci sınıf Türkçe dersinin önemi açıklanmıştır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeleri anlayarak günlük yaşamda kullanmak, çağın değerlerini ve demokrasi kültürünü benimseyerek yaşam biçimine dönüştürmek; araştıran, sorgulayan, eleştiren, analiz ve sentez gücüne sahip, özgür düşünen bireyler ile olanaklıdır. Bu niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi ise eğitim kurumlarında nitelikli bir dil eğitiminin verilmesini gerektirir (Yaşar, 2008, s. 3). Çağdaş toplum, çağdaş birey olabilme sürecindeki değişimlere ayak uydurabilmek etkili iletişim becerilerini kazanabilmeye bağlıdır. Daha açık bir anlatımla, birey, toplum ve ulus olarak birbirimizle etkileşmekte, pek çok konuda dünya görüşlerimizi, mesleki deneyimlerimizi paylaşmakta, tartışmaktayız. Tüm bu bilgi alış verişini anadilimizin dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sınıflandırılan dört temel beceri alanı aracılığıyla gerçekleştiriyoruz. Dinleme ve okuma anadilinde anlama gücüne yönelik (alıcı dil) beceriler, konuşma ve yazma ise anlatım gücüne yönelik (verici dil) becerilerdir. Doğal olarak bu becerileri edindiğimiz oranda çağdaşlaşma sürecine ayak uydurabiliriz. O halde, Türkçe öğretimin temel amacı öğrencileri bu anadillerinin beceri alanlarında yetkinliğe ulaştırmaktır (Topbaş, 1998, s. 12).

Yapılandırıcı yaklaşıma göre Türkçe öğretiminde öğrenme, öğrencinin bilgileri zihninde yapılandırılarak çeşitli becerileri geliştirmesi ve yeni bilgiler üretmesi temeline dayalıdır. Bu nedenle öğretimden çok öğrenme üzerinde durulmaktadır (MEB, 2009, s. 145). Dil öğretiminde günümüzde uygulanan bu yaklaşım Piaget, Vygotsky, Bruner gibi uzmanların çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır. Davranışçı yaklaşımın olumsuzluklarını gidermek için geliştirilen bu yaklaşımın görüş ve uygulamaları öncekilerden farklıdır. Bu yaklaşımda bireyin öğrenme ve zihin becerilerini geliştirme üzerinde durulur. Dil ve zihinsel becerilerini geliştirmiş, düşünen, anlayan, araştıran, sorgulayan, bilgiyi kullanan, yeni bilgiler üreten ve kendini her alanda geliştiren bireyler yetiştirme amaçlanır. Eğitim ilke ve yöntemleri Piaget, Vygotsky, Bruner gibi uzmanların görüşlerinden hareketle oluşturulmuştur (Güneş, 2011, s. 136). Yapılandırıcı yaklaşıma göre

Türkçe öğretiminde öğrenme alanları bütün olarak ele alınmaktadır. Çünkü öğrenme ve beceri geliştirme sürecinde dilin bütün alanlarından yararlanılmaktadır. Öğrenme sürecinde dinleme, okuma ve görsel okumayla alınan bilgiler sıralama, sınıflama, ilişkilendirme, sorgulama, analiz, sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek anlamlandırılmaktadır. Anlamlandırılan bilgiler ön bilgilerle bütünleştirilerek zihinde yapılandırılmaktadır. Konuşma, yazma ve görsel sunu ile zihinde yapılandırılan bu bilgiler gözden geçirilmekte ve seçilmektedir. Seçilen bilgiler belirlenen amaç ve yöneme göre sıralama, sınıflama, ilişkilendirme, sorgulama, analiz ve sentez yapma gibi işlemlerden geçirilerek düzenlenmektedir. Düzenlenen bilgiler ses, harf, hece, kelime ve cümlelerle aktarılmaktadır. Bu süreç öğrenme alanlarını bütün olarak ele almayı gerektirmektedir (MEB, 2009, s. 145).

Türkçe dersi, öğrencilere, “ana dillerini kazandırmak” hedefi doğrultusunda, çocukların kendi toplumlarına uyumunu sağlamakla ve çocuklara kültür dilini öğretmekle yükümlüdür. İlköğretim okullarında Türkçe dersleriyle doğru ve hızlı okuyan, okuduğunu anlayan, sözcük dağarcığı geniş, etkili iletişim kurabilen, kendini doğru biçimde ifade edebilen, sözü ve yazıyı etkili biçimde kullanabilen bireylerin yanı sıra çeşitli düzeylerde dil ve düşünme becerileri de gelişmiş bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Yaşar, 2008, s. 5). Yapılandırıcı yaklaşıma göre dilin kullanım alanları dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunudur. Dilin kullanım alanları aynı zamanda dil ve zihinsel becerilerin geliştirileceği öğrenme alanları olmaktadır. Bu nedenle Türkçe öğretiminde dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunu öğrenme alanı olarak ele alınmıştır. Bu öğrenme alanları öğrencilerin dil, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayacak bilgi, beceri, tutum ve değerleri içermektedir (MEB, 2009, s. 145). Yapılandırıcı yaklaşıma göre Türkçe öğretiminde öğrenme alanları bütün olarak ele alınmaktadır. Çünkü öğrenme ve beceri geliştirme sürecinde dilin bütün alanlarından yararlanılmaktadır. Öğrenme sürecinde dinleme, okuma ve görsel okumayla alınan bilgiler sıralama, sınıflama, ilişkilendirme, sorgulama, analiz, sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek anlamlandırılmaktadır. Anlamlandırılan bilgiler ön bilgilerle bütünleştirilerek zihinde yapılandırılmaktadır. Konuşma, yazma ve görsel sunu ile zihinde yapılandırılan bu bilgiler gözden geçirilmekte ve seçilmektedir. Seçilen bilgiler belirlenen amaç ve yöneme göre sıralama, sınıflama, ilişkilendirme, sorgulama, analiz ve sentez yapma gibi işlemlerden geçirilerek düzenlenmektedir. Düzenlenen bilgiler ses, harf, hece, kelime ve cümlelerle aktarılmaktadır. Bu süreç öğrenme alanlarını bütün olarak ele almayı gerektirmektedir (MEB, 2009, s.145).

Topbaş (1998, s. 12) Türkçe öğretimindeki şu sorunlara dikkat çekmiştir:

- Türkçe Öğretim programları hazırlanırken içerik düzenlemesi sürekli tartışılmalı bir konu olmaktadır. Öğrencilere, hangi amaçlar doğrultusunda hangi bilgi ve becerilerin kazandırılması gerektiği açık seçik belirtilmemiştir. Program içerikleri, dilbilgisel kuralları ve tanımları ezberletmeyi amaçlamaktadır. Oysa, öğrencilere dilbilgisi yanı sıra öğrencilerin Türkçe bilgisini genişletmesi öğrenciye kuraldışı birim ve biçimleri fark etmesi için farklı yöntemlerle sunuş gerekmektedir.
- Eğitim sistemimizde halen kullanılmakta olan pek çok ders kitabının Türkçe programının temel amaç ve ilkelerine ters düştüğü, ders kitaplarının eksik ve yanlış bilgilerle dolu olduğu, metin seçiminde çocuğa göreliğin göz önünde bulundurulmadığı gibi anlaşılabilirlikten yoksun oldukları görülmektedir. Ders kitaplarının içerikleri konu merkezli, dilbilgisi kurallarının da yapısalcı bir yaklaşımla düzenlendiği görülmektedir.
- Sınıflardaki öğrenci sayılarının fazla olması, anadilinin beceri alanlarında uygulamalı çalışmalara yeterince yer verilememesine neden olmaktadır. Doğal olarak bu durum,

öğrencilerin düşünebilme, yaratıcı olabilme ve etkili iletişimci olabilmelerine ket vurmaktadır.

- Türkçe öğretiminde öğretmen merkezli bir yaklaşımın esas alındığı, eğitim ortamlarından, teknolojiden gereği gibi yararlanılmadığı görülmektedir.
- Ölçme ve değerlendirmenin yalnızca bilgi yoklanmasıyla sınırlandırıldığı dikkat çekmektedir.

Bu araştırmanın amacı ilkökul birinci sınıf Türkçe dersinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin getirilmesidir. İlkokul birinci sınıf Türkçe dersi bireye temel dil becerilerinin kazandırıldığı zorunlu eğitimin ilk aşamasıdır. Bu süreçteki sorunların tespit edilmesi, birinci sınıf Türkçe dersinin daha etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi açısından önemlidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji türündedir. Fenomonoloji farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanan bir yaklaşımdır. Olguların bilim araştırmalarında veri toplama kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ya da bu olguyu dışarı vurabilecek, yansıtabilecek bireyler ya da gruplar oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 72-74).

Katılımcılar

Katılımcıların seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012, s. 92). Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Katılımcılar Yozgat ili Merkez ilçesinde görev yapan ve birinci sınıfı okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların seçiminde ayrıca ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 112). Sınıf öğretmenlerinin en az üç defa birinci sınıf okutmuş olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Sıra no	Öğrenim Durumu	Hizmet Yılı	Cinsiyet	Okuttuğu Sınıf
1	Lisans	18	Bayan	1
2	Lisans	20	Bayan	1
3	Lisans	15	Bayan	1
4	Lisans	17	Bay	1
5	Lisans	18	Bayan	1
6	Lisans	19	Bay	1
7	Lisans	20	Bayan	1
8	Lisans	22	Bayan	1

Tablo 1. incelendiğinde, görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin tamamının lisans mezunu olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri 15-22 yıl arasında değişmektedir. Sınıf öğretmenlerinin altısı bayan, ikisi baydır.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu oluşturmak amacıyla, ilk olarak konu ile ilgili literatür taramıştır. Literatür taramasının ardından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu,

uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü sonrasında, yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ise ilkokul birinci sınıf Türkçe dersinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler 2016 yılı kasım ve aralık aylarında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, 8 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler, öğretmenler odasında, teneffüslerde gerçekleştirilmiştir. Toplamda 92 dakika görüşme yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde tematik analiz kullanılmıştır. Ulaşılan bulgular belirli temalar altında guruplandırılmıştır. Tematik analiz, verileri tanımlamaya yarayan, birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temaları toplanan verileri açıklayabilecek kavramlar ile ilişkilendirerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bulgular ve Yorum

Yapılan tematik analiz sonucunda altı adet temaya ulaşılmıştır. Bu temalar şunlardır:

1. Tema: Öğrenci yaşının düşüklüğü
2. Tema: okulun ve sınıfın fiziksel yetersizliği
3. Tema: Veli İlgisizliği
4. Tema: Öğrenciden kaynaklanan sorunlar
5. Tema: Veli tarafından harfin sesinin değil adının öğretilmesi
6. Tema: Öğretmenlerin çözüm önerileri

1. Tema: Öğrenci Yaşının Düşüklüğü

Araştırma sonucunda ulaşılan ilk tema öğrenci yaşının düşüklüğüdür. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri okula başlama yaşının küçük olduğunu vurgulamışlardır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“Ben 3 kez birinci sınıf okuttum. Ancak üçü de birbirinden tamamen farklıydı karşılaşılan sorunlar. Örneğin, 66 aylık öğrencilerin artık zaten, 60 aylıklar isteğe bağlı olanlar değiştirilse de, 66 aylık olan öğrenciler yine birinci sınıfa başlıyorlar. Ve bu öğrenciler önceki benim okuttuğum birinci sınıflara göre birtakım yeterlilikleri, yetersizlikleri var daha doğrusu. Yeterlilikleri demeyim, yetersizlikleri var (Öğretmen 1). İşte nedir, kas gelişimleri yetersiz. Kalem tutma becerileri, işte çizgi çalışmalarından tutun, seslerin yazımına kadar. Harflerin yazımına kadar. Birleştirmede yazarken yine o eğikliği sağlamada kaslarıyla ilgili bazı sorunları var. Yine okuma yazma süreci daha ağır geçiyor. Çünkü şöyle, 66 aylık öğrenciler geldiğinden beri işte geçen yıl benim 60 aylıklar da vardı sınıfta (Öğretmen 5). İki-iki buçuk ay bir hazırlık süreci yapmamız gerekti bunlarla. İki-iki buçuk ay bir zaman kaybı olarak nitelendirilebilir. Ancak bu öğrenciler zaten belli yeterliliklere sahip olmadıkları için o iki-iki buçuk ayda onları telafi edip ses

öğretimine başlamak zorunda kaldık biz. Ama tabii bu yaşı küçük olan öğrencilerimizde, bu okulöncesi eğitim alan öğrenciler yani yaşı daha büyük olan öğrencilerle aralarında baya fark oldu. Dediğim gibi sesleri kavramada, yani yazmada yine heceleri birleştirmede, sözcük oluşturmada bunlarda sorun yaşadık (Öğretmen 7). Bide dediğim gibi okulöncesi eğitime gelen ve gelmeyen öğrencilerde farklılıklar oldu (Öğretmen 2). Hani sürekli okulöncesine gitmeyenler oyun oynayacaklarını zannediyorlar. Hani biz ne zaman oyun oynayacağız. Ne zaman teneffüse çıkacağız. Bu türde şeyler söylüyorlar (Öğretmen 5).”

2. Tema: Okulun Ve Sınıfın Fiziksel Yetersizliği

Araştırma sonucunda ulaşılan ikinci tema okulun ve sınıfın fiziksel yönden ve materyal yönünden eksikliğidir. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“Yine genel olarak sorunlardan bahsederek işte okulların fiziki koşullarından kaynaklanan bazı sorunlar olabilir. Okul yetersiz olabilir. Yani yine tahtayla kalemle siz öğretim yapmak zorunda kalabilirsiniz kırsal alanlarda ki benim öyleydi. Örneğin projeksiyonum yoktu ki ses öğretimi gibi önemli bir süreçte okuma yazma gibi önemli bir süreçte. Görsel, daha fazla görsel materyale ihtiyaç vardır. Ve bizler kendi olanaklarımızla o görsel materyalleri oluşturmaya çalıştık. Okulun fiziki şartları çünkü yeterli değildi ya da farklı görsel materyallere sahip değildi sınıfımız (Öğretmen 3). Yine ders kitapları ile ilgili bazı sorunlar yaşadık. Şöyle ki mesela tek ses için bir sayfa etkinlik, sonra diğer sese geçiyor örneğin. Bu öğrencilere ses öğretiminde ilkokuma yazmada sıkıntı yaşattı kimi zaman (Öğretmen 5). Dedim işte materyaller, ders kitapları dedim, sınıf ortamı, öğrenciden kaynaklanan bazı sorunlardan bahsettim. Ve tabii velilerden kaynaklanan bazı şeylerde oluyor, ama ilerleyen sorularda var zaten. Ona değinmeyim şimdi o zaman. Görsel materyallerin azlığı, sınıf ortamının mesela küçük sınıflarda çok fazla öğrenciyle öğretim yapmaya çalışmanız (Öğretmen 6). Yine sıra boyutları önemlidir. Örneğin birinci sınıf uygun olmalıdır. İşte zaten okuma yazmada önemlidir. Isı, ışık, ışığın geliş yönü, her şey önemlidir bunlar. Yani hani bunları söyleyebilirim (Öğretmen 8).”

3. Tema: Veli İlgisizliği

Araştırma sonucunda ulaşılan üçüncü tema veli ilgisizliği temasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, süreçte veliler kendilerine ve öğrencilere destek olmadığını vurgulamışlardır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“Veliler çok ilgisiz. Veli toplantılarına bile gelmeyen veliler var. Çocuklarının eğitim durumlarıyla ilgilenmeyen veliler var (Öğretmen 1). Hani işte belli örneğin ben kırsal bir alanda öğretmenlik yaptığım için tabii velinin ilgisiz olmasının yanı sıra ilgili olması da kimi zaman sorunlara yol açabiliyor (Öğretmen 5).”

4. Tema: Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlar

Araştırma sonucunda ulaşılan dördüncü tema öğrencilerden kaynaklanan sorunlardır. Sınıf öğretmenleri, öğrencinin gelişimsel ve bireysel özellikleri nedeniyle süreçte karşılaştıkları sorunları vurgulamışlardır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“İşte yaşı küçük olduğu için kalemi tutmakta sıkıntı yaşıyor. Yine dil gelişimi, dudak ve ağız yapısındaki birtakım gelişim yani fiziksel gelişimden bahsediyorum. Bunlar tamamlanamadığı için işte dişleri örneğin. Tam dişlerinin çıkma zamanı oluyor bazılarının. Bazı sesleri çıkartmakta güçlük yaşıyor öğrenciler (Öğretmen 3). Yine öğrenciden kaynaklı örneğin siz etkinlik veriyorsunuz öğrenciye. Yaşı küçük olanlar çok çabuk sıkılıyorlar. Yaşı büyük olanlar hemen bitirip yenisini istiyorlar. Öğrencilerin arasındaki farklılıkların yani uçurum olması o çok farklı

öğrencilerin aynı sınıfta yer alıyor olması (Öğretmen 4). Yani yaş bakımından işte almış oldukları okulöncesi eğitim bakımından sosyo-ekonomik kültürel bakımdan çok çok farklı öğrenciler aynı sınıfta siz eğitim vermeye çalışıyorsanız bazı sorunlar yaşıyorsunuz tabii. Yine başka ne söyleyebilirim. İşte fiziksel birtakım sorunlar söyleyebilirim (Öğretmen 7). Yine bazıları da çok ilgisiz oluyor. İlgisizliğinden kaynaklanan bazı sorunlar olabiliyor (Öğretmen 8).”

5. Tema: Veli Tarafından Harfin Sesinin Değil Adının Öğretilmesi

Araştırma sonucunda ulaşılan beşinci tema velilerin harfin adını öğretmesidir. Sınıf öğretmenleri, Türkçe dersinde harflerin sesini öğreterek okuma öğretimi gerçekleştirmektedirler. Ancak velilerin harflerin adını öğrettiklerini vurgulamışlardır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“İşte dediğim gibi ses öğretime çok istekli aileler oluyor. Ben öğreteceğim evde diyor. Örneğin siz “b” harfinde oluyorsunuz işte bunu sesi /b/ demeniz lazım çocuk geliyor işte “be” diyor size. Niye, ailesi çünkü önceden evde ona bak demiş bu be demiş. Hani katkı sağlayacağını düşünürken. Engel oluyor çocuğun okuma yazma öğrenmesine (Öğretmen 5).”

6. Tema: Öğretmenlerin Çözüm Önerileri

Araştırma sonucunda ulaşılan altıncı ve son tema sınıf öğretmenlerinin çözüm önerileridir. Sınıf öğretmenlerinin konu ile ilgili çözüm önerileri alınmıştır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“Yani işte bu hani sorunları düşündüğümüzde ailelerin daha ilk okuma yazmayla ilgili gerçekten bilinçli bir eğitimden geçirmeleri gerektiğini düşünüyorum (Öğretmen 2). Öğrencilerin mutlaka birinci sınıfa başlamadan önce okulöncesi eğitim almaları gerektiğini düşünüyorum (Öğretmen 3). Yine başka bir boyut, öğretmenlerin ise gerçekten ses öğretiminde uzmanlık gerektiren bir yani ilk okuma yazma uzmanlık gerektiren bir alan bence sınıf öğretmenliğinin yanı sıra. Öğretmenlerin yeterli donanımına zaten şartlar uygun olmadığı için ve yeterli materyale sahip olmaları gerektiğini düşünüyorum (Öğretmen 8).”

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda, ilkökul birinci sınıf Türkçe dersinde karşılaşılan sorunlar olarak şunlar ortaya konulmuştur:

- Öğrenci yaşının düşüklüğü
- Okulun ve sınıfın fiziksel yetersizliği
- Veli ilgisizliği
- Öğrenciden kaynaklanan sorunlar
- Veli tarafından harfin sesinin değil adının öğretilmesi

Araştırma sonucunda ulaşılan ilk sonuç öğrenci yaşının düşüklüğüdür. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri okula başlama yaşının küçük olduğunu vurgulamışlardır. Araştırma sonucunda ulaşılan ikinci sonuç okulun ve sınıfın fiziksel yönden ve materyal yönünden eksikliğidir. Ulaşılan araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Topbaş (1998, s. 12) Türkçe öğretiminde ders kitaplarının yetersizliğini vurgulamıştır. Topbaş (1998, s. 12) konu ile ilgili olarak şunları dile getirmiştir: Eğitim sistemimizde halen kullanılmakta olan pek çok ders kitabının Türkçe programının temel amaç ve ilkelerine ters düştüğü, ders kitaplarının eksik ve yanlış bilgilerle dolu olduğu, metin seçiminde çocuğa göreliğin göz önünde bulundurulmadığı gibi anlaşılabilirlikten

yoksun oldukları görülmektedir. Ders kitaplarının içerikleri konu merkezli, dilbilgisi kurallarının da yapısalcı bir yaklaşımla düzenlendiği görülmektedir. Türkçe öğretiminde eğitim ortamlarından, teknolojiden gereği gibi yararlanılmadığı görülmektedir. Araştırma sonucunda ulaşılan üçüncü sonuç veli ilgisizliğidir. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, süreçte veliler kendilerine ve öğrencilere destek olmadığını vurgulamışlardır. Ulaşılan bu sonuca benzerlik gösterecek şekilde Adıgüzel ve Karacabey (2010, s. 126), ailelerin çocuklarına destek olma noktasında bilgilendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırma sonucunda ulaşılan dördüncü sonuç öğrencilerden kaynaklanan sorunlardır. Sınıf öğretmenleri, öğrencinin gelişimsel ve bireysel özellikleri nedeniyle süreçte karşılaştıkları sorunları vurgulamışlardır. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Bilir (2005, s. 98), ilköğretim birinci sınıf öğrencileri, yetenekleri, gelişme hızları, ilgileri, gereksinimleri ve okul olgunluk düzeyleri bakımından birbirlerinden büyük farklılıklar gösterdiğini vurgulamaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan beşinci sonuç velilerin harfin adını öğretmesidir. Sınıf öğretmenleri, Türkçe dersinde harflerin sesini öğretmek okuma öğretimi gerçekleştirmektedirler. Ancak velilerin harflerin adını öğrettiklerini vurgulamışlardır.

Öneriler

Araştırma bulguları kapsamında şu önerilerde bulunulabilir:

- Okul öncesi eğitimin dil gelişinde öğrencilere büyük katkıları bulunmaktadır. Bu nedenle ilkokula hazırlık kapsamında, okul öncesi eğitimin tüm ülkemizde zorunlu olması önerilmektedir.
- Velilerin öğrencilere harflerin sesini değil harflerin adını öğrettiği görülmüştür. Veliler için hazırlanacak küçük broşürler ile, veliler süreç hakkında bilgilendirilmelidir.
- Süreçteki materyal eksikliği belirtilmiştir. İlkokullarımız materyal yönünden zenginleştirilmelidir.
- Ortaya çıkan bir başka durum, öğrenci masa ve sandalyelerinin öğrenciler için uygun olmadığıdır. Her bir öğrencinin boyuna göre ayarlanabilir masa ve sandalyelerle bu sorunun çözülebileceği düşünülmektedir.
- İlkokul birinci sınıf Türkçe ders kitaplarının yetersizliği vurgulanmıştır. Yayınevleri tarafında hazırlanan bu kitapların içeriğinin zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Adıgüzel, A. ve Karacabey, M. F. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* (20- 22 Mayıs 2010), Elazığ, 2010, s. 122-127.
- Bilir, A. (2005). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin özellikleri ve ilk okuma yazma öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, cilt: 38, sayı: 1, 87-100
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt/Volume: 8 Sayı/Issue: 15, s. 123 – 148.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi. .
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Topbaş, S. (1998). *Dil, anadili ve Türkçe öğretimi*. Türkçe Öğretimi (Ed.: Doç. Dr. Seyhun TOPBAŞ). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yaşar, Ş. (1998). *Türkçe dersinin tanımı, kapsamı, önemi ve ilköğretim programındaki yeri*. Türkçe Öğretimi (Ed.: Yard. Doç. Dr. Hülya PİLANCI). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.